

DE ZORGVOLMAGT IS NOG NIET BEKEND GENOEG

Zorg op maat voor wie het zelf niet meer kan

Steeds meer mensen doen aan successieplanning, maar weinigen zijn voorbereid op de onverwachte situatie waarin ze wilsonbekwaam worden. Nochtans kan ook daarvoor worden gepland met een nuttig instrument. JEF POORTMANS

Veel mensen hebben hun vermogenssituatie geregeld voor wanneer zij zouden overlijden, maar slechts weinigen voor wanneer ze onverwacht wilsonbekwaam zouden worden. Voor die onverwachte gevallen is de zorgvolmacht een nuttig instrument. Daarmee geeft iemand – de lastgever – voor de situatie waarin hij of zij wilsonbekwaam wordt de bevoegdheid aan een of meer personen – de lasthebbers – om handelingen te stellen rond het vermogen of de persoonlijke zorg. “Die wilsonbekwaamheid hoeft niet het gevolg te zijn van een ouderdomsziekte. Het kan ook jonge mensen overkomen, bijvoorbeeld wanneer ze na een zwaar ongeval in coma gaan”, zegt Ayfer Aydogan,

advocate bij ECBG en specialist in vermogensplanning.

Voor iedereen

Ayfer Aydogan ruimt meteen een aantal misverstanden over de zorgvolmacht uit de weg. “Het is een heel algemeen instrument dat ervoor zorgt dat iemand je vermogen kan beheren als je daar zelf niet meer toe in staat bent. Dat heeft niet noodzakelijk te maken met je erfenis. Elke cliënt die ik zie, voor welke andere reden die ook komt, kan ik in feite een zorgvolmacht aanraden. Dat gebeurt dan ook meestal”, zegt ze. “Je bent nooit te oud of te jong om een zorgvolmacht op te stellen”, voegt notaris Frederik Vandenbriële eraan toe. Toch sluiten voornamelijk

oudere mensen zorgvolmachten af. “De 85-plussers doen het vooral omwille van de administratieve voordelen. Wanneer iemand naar een rusthuis gaat, is de eerste vraag vaak of er een zorgvolmacht is. De lasthebbers kunnen dan de administratie regelen”, zegt Frederik Vandenbriële. “Zestigers en zeventigers hebben wat meer de gewoonte om hun kinderen inzage te geven in hun vermogen en staan daarvoor meer open voor een zorgvolmacht. Voor vijftigers, veertigers of nog jonger sluiten wij gevoelig minder zorgvolmachten af.”

Volgens de recentste cijfers van Fednot, de federatie van notarissen, zijn er sinds het ontstaan van de zorgvolmacht in 2014 al een half miljoen afgesloten, waarvan 100.000 alleen al in 2023. 6,2 miljoen Belgen zijn ouder dan 40 jaar, een symbolische leeftijd vanaf wanneer een zorgvolmacht te overwegen valt. Er is dus nog een hele weg te gaan.

Niet alleen een fiscaal instrument

De zorgvolmacht bewijst vooral zijn nut in onverwachte omstandigheden. “Je zorgt ervoor dat er in de gevallen waarin je het zelf niet meer kunt, er toch nog zaken in jouw naam geregeld kunnen worden, zoals een schenking aan je kinderen of de verkoop van je onderneming”, zegt Ayfer Aydogan. “Sommige ouders schenken bijvoorbeeld delen van hun vermogen met tussenperiodes. Stel dat ze vandaag een deel schenken en van plan zijn een ander deel over tien jaar door te geven. Maar als een van hen in die

‘Wilsonbekwaamheid hoeft niet het gevolg te zijn van een ouderdomsziekte. Het kan ook jonge mensen overkomen’ AYFER AYDOGAN, ADVOCATE

500 DUIZEND

zorgvolmachten
zijn al afgesloten
sinds 2014.

tien jaar wilsonbekwaam wordt, dan lukt die schenking niet altijd als de andere partner daar niet de bevoegdheid toe heeft gekregen.”

In zulke omstandigheden kan de zorgvolmacht een grote impact hebben. “Die stelt je bijvoorbeeld in staat in de uren voor een overlijden nog roerende goederen te schenken tegen een verlaagd schenkingstarief van 3 procent of de aandelen van een familiale onderneming tegen 0 procent, terwijl die na het overlijden onder de hogere erfenistarieven zouden vallen. Voor grote vermogens kan dat een groot verschil uitmaken”, zegt Ann Maelfait, advocate bij Rivus en gespecialiseerd in erfeniszaken. Als het om grote

schenken gaat, is het aan te raden de schenkbelasting daarop vooraf al opzij te zetten, voegt ze toe.

De voordelen zijn niet alleen fiscaal. “Administratief scheelt het ook. Zo hoeft er na zo’n schenking geen erfenis meer in onverdeeldheid te worden vereffend doordat die voor het overlijden geregeld is. Dat geeft gemoedsrust”, zegt Ann Maelfait. “Los van een eventuele vermogensplanning naar volgende generaties kan de zorgvolmacht voor allerlei dagelijkse praktijken in het leven van gewone burgers nuttig zijn”, voegt Ayfer Aydogan toe.

De zorgvolmacht staat los van het huwelijksstelsel waaronder partners samen zijn. “Bij

koppels die met scheiding van goederen getrouwd zijn, heeft de een geen toegang tot het vermogen van de ander wanneer die wilsonbekwaam wordt. Daar kan een zorgvolmacht bij helpen”, legt ze uit. Maar ook voor koppels die met gemeenschap van goederen zijn getrouwd, kan het een meerwaarde zijn. “Als er geen zorgvolmacht is, kan de ander het gemeenschappelijk vermogen nog wel beheren, maar ingrijpende zaken zoals de verkoop van de gezinswoning zijn dan niet mogelijk. Daar heb je ook een zorgvolmacht voor nodig”, stippen Ann Maelfait en Frederik Vandembriele aan.

Voor mensen met een aanzienlijk vermogen is een zorgvolmacht onontbeerlijk, zegt Ann Maelfait nog. “Niet alleen de omvang van het vermogen, ook wat daar allemaal in zit, is van belang om een zorgvolmacht te overwegen”, zegt ze. “Stel dat er aandelen van familiale ondernemingen in zitten, dan moet je nadenken over wat daarmee moet gebeuren als je wilsonbekwaam bent. De zorgvolmacht kan worden gebruikt om bijvoorbeeld te blijven stemmen op de algemene vergadering.”

Belangenconflicten

Vertrouwen is cruciaal voor mensen die een zorgvolmacht verlenen. “Je moet de personen aan wie je die verleent ten volste vertrouwen”, zegt Frederik Vandembriele. “Stel dat een van je kinderen financiële problemen of een verslaving heeft, dan is het af te raden die op te nemen als lasthebber. Het is een zeer nuttig instrument, maar het moet wel in de

WILSONBEKWAAM

Een zorgvolmacht is niet alleen nuttig voor wie wat ouder wordt.

juiste handen terechtkomen.” Mensen die niet geschikt zijn als lasthebber, hoeven daarom niet helemaal uitgesloten te worden. “Ik ken een gezin waar een van de kinderen een gokprobleem had en zelf aangaf geen lasthebber te willen

‘Het is een zeer nuttig instrument, maar het moet wel in de juiste handen terechtkomen’

FREDERIK VANDENBRIELLE, NOTARIS

zijn. De ouders hebben dat opgelost door de de andere lasthebbers te verplichten alles wat ze deden kenbaar te maken aan die persoon. Die had dus wel inzagerecht en bleef van alles op de hoogte, maar kon zelf niets doen met dat vermogen”, vertelt Frederik Vandenbrielle. “Check altijd met de lasthebber of hij of zij dat wel wil doen”, zegt Ann Maelfait.

Soms is het opletten voor belangenconflicten. Zo kan het dat kinderen als lasthebber van een zorgvolmacht kunnen beslissen over schenkingen aan zichzelf. “Voor zulke situaties kun je in de zorgvolmacht een lasthebber ad hoc opnemen. Dat is een standaardpraktijk”, zegt Ayfer Aydogan.

Ook is het cruciaal dat de wensen van de lastgever gerespecteerd worden. “De lasthebber moet in het belang van de lastgever handelen, niet in het belang van zichzelf. Zodra dat toch gebeurt, kan iemand uit de omgeving dat aanklaarten bij de vrederechter die de zorgvolmacht dan zelfs aan de kant kan schuiven en iemand anders kan aanstellen”, zegt Ayfer Aydogan.

Maatwerk

Een zorgvolmacht opstellen is een oefening in verbeelding. “Je moet verschillende scenario’s uitdenken voor verschillende levensfasen”, zegt Ann Maelfait. “Zo kun je je zorgvolmacht laten uitvoeren door iemand anders wanneer je kinderen nog minderjarig zijn, en hen als lasthebber aanwijzen vanaf een bepaalde leeftijd. Door in je zorgvolmacht rekening te houden met die levensfasen, geef je ze een lange houdbaarheidsdatum. Het is ook aan te raden die verschillende scenario’s op voorhand door te nemen, op een moment dat er nog geen urgentie is.”

Die scenario’s maken heel wat maatwerk mogelijk. “Een zorgvolmacht geeft de bevoegdheid over vermogen en persoonlijke zorg, maar die twee zaken hoeven niet bij dezelfde persoon te zitten. Sommigen willen dat de beslissingen over het vermogen door de echtgenoot worden genomen, en die over de zorg door alle kinderen samen, of omgekeerd”, zegt Ann Maelfait. “Sommige ondernemers geven de beslissingsbevoegdheid voor hun

‘Door in je zorgvolmacht rekening te houden met alle levensfasen, geef je ze een lange houdbaarheidsdatum’

ANN MAELFAIT, ADVOCATE

onderneming bijvoorbeeld in handen van een comité van vertrouwelingen. Je kunt de bevoegdheden heel duidelijk opsplitsen en daar verschillende mensen of groepjes van mensen voor aanwijzen.”

Ook rond de zorgbeslissingen is maatwerk mogelijk. “Over je persoonlijke zorg kun je allerlei wensen opnemen, bijvoorbeeld dat je zo lang mogelijk thuis verzorgd wilt worden of dat je een woonzorgcentrum wenst binnen een bepaalde straal van waar je woont”, zegt Frederik Vandenbrielle. “Al wat euthanasie of wensen rond het levens-einde betreft, kun je daarentegen niet opnemen in de zorgvolmacht.”

Door al dat maatwerk is geen enkele zorgvolmacht dezelfde en zijn het vaak omvangrijke documenten. “Ze kunnen makkelijk 25 tot 30 bladzijden omvatten, waarin al die bevoegdheden duidelijk omschreven staan”, zeggen de experts.

Een zorgvolmacht opstellen kost bij notarissen tussen 210 en 320 euro aan erelonen, meldt de koepelverenigingen van notarissen. Daar komen nog administratieve kosten bij. Wie door een gespecialiseerde advocaat een uitgebreide zorgvolmacht op maat laat schrijven, betaalt daar de erelonen van de advocaat voor. Voorts is het aan te raden elke zorgvolmacht te

registreren in het Centraal Register voor Lastgevingsovereenkomsten – dat kost een kleine 20 euro – om zeker te zijn dat ze geactiveerd kan worden wanneer het nodig is. **i**